

ADORJÁNI JULIÁNNA

PIPEI HIEDELMEK

A lelkészné-tanítónő által a pipei iskolás gyermekekkel 1947–1956 között gyűjtött hiedelmek:⁵⁹

I. Születés

1. Állapotos asszony

- Állapotos asszonynak nem szabad gyöngyöt tenni a nyakába, mert nehezen szabadul meg.
- Állapotos asszonynak nem szabad senkinek vizet adnia.
- Állapotos asszonynak nem szabad kötél alatt átmennie.
- Állapotos asszonynak nem szabad a fát fordítva tennie a kemencébe, mert a gyermek fordítva születik.
- Állapotos asszonynak nem szabad megmértezni.
- Állapotos asszony kötényébe nem szabad semmit tenni.
- Állapotos asszonynak nem szabad megcsodálni semmit.
- Ha valamin a szeme rajta marad, köpje le.
- Állapotos asszonynak nem szabad az állatot ölbe venni.

2. Gyermekek

- Az újszülött gyermeket be kell kormozni, hogy ne igézzék meg.
- Az újszülött gyermeket le kell köpni, hogy ne igézzék meg.
- Az újszülött gyermek feje alá könyvet tesznek, hogy okos legyen.
- Ha a kis gyermek körmét levágod, körmös lesz.
- Ha a kicsi gyermek asztalra ül, nem nő meg.
- Ha a gyermek megijed a kutya szőrével, meg kell füstölni.
- Ha a kisgyermek haját egy éven belül levágják, a haja nem nő meg.
- Ha a szoptatós asszony látogat meg hasonlót, egymást lefejjik.

⁵⁹ Pipei hiedelmek. *Vallási Néprajz* 14. Az unitáriusok öröksége. Simén Domokos emlékére. Budapest, Barca Kiadó. 2008. 181–186.

- Ha a beteg asszony ágyára ülsz, elviszed a tejét.
- A gyermeknél cénát kell hagyni, hogy jól aludjék.
- Ha a gyermek, mikor keresztelték sír, jó énekes lesz.
- Ha új tekenyőben fűrosztik a kisgyermeket jó énekes lesz.
- Ha a gyermeket megverik, hamar megnő.
- Ha a kicsi gyermek fején keresztül nézünk, meghal.
- Ha a bölcsőt üresen rengetik, üres marad.
- Ha a kis gyermeket sokat csókolják, sovány lesz.
- Gyermeket keresztelés előtt nem jó patakon vagy folyón átvinni.
- Kereszteleetlen gyermeket nem jó egyedül hagyni, seprűt kell tenni az ágya mellé, különben a boszorkányok elviszik.

II. Jeles napok

- Új esztendő napján ha szárnyast eszel, elrepül a szerencséd.
- Új esztendő napján ha lencsét eszel, sok pénzed lesz.
- Új esztendő reggelén ha férfival találkozol, szerencséd lesz.
- Új esztendő reggelén ha asszonnyal találkozol, nem lesz szerencséd.
- Vízkeresztkor nem szabad a marhát befogni, mert eltörik a lába.
- Március elsején ha háttal mész ki, nem fúj meg a szél.
- Március elsején éjjel ha az asszony meztelen és szóztalanul kisépri a házat, a szemetet kiviszi, nem lesz bolhája abban az évben.
- Ha valaki húshagyókedden fon, a kendere szulákos lesz.
- Nagypénteken nem jó fonalat tekerni, mert a tehenek öszszetekerednek.
- Ha nagypénteken borjúzik a tehén, két borjú lesz.
- Húsvét első napján nem szabad piros tojást enni, mert eltörik a lábad.
- Ha húsvét napján megöntöznek, nem hervadsz el.
- Szent György napján kigyúlnak a pénzek.
- Szent György napján nem jó árnyékba feküdni, mert a halott oda megy és elvisz.

- Ha Szent György nap előtt dörög, hengerésszél a fűbe, és nem lesz fájos a fejed.
- Ha Szent György napja előtt vízbe esel, nem leszel beteg.
- Ha Szentgyörgy napján mennek ki a juhok, s akkor születik valaki, major lesz belőle.
- Ha Szent György-napkor lefekszel a földre, nem nőssz meg.
- Szent György napján nem jó sok fuszulykát enni, mert sok szemölcsöd lesz.
- Szentgyörgy napja hajnalán vadrózsát kell tenni a kapura, akkor nem jár a boszorkány.
- András napján ha böjtölsz, meglátod a párod.
- András napi mondóka: *„Ágyam járom, párnám zárom, mondd meg ki lesz a párom”*.
- Luca napján meggyűnnek az emberben a hosszas betegségek.
- Két karácsony között nem szabad paszulyt,⁶⁰ lencsét, borsót enni, mert a juhok kergetések lesznek.
- Aki két karácsony között fon, a keze zsibbadós lesz.
- Aki két karácsony között seríti a cérnát, a cérna nem szakad el.
- Csonkahéten nem jó sok paszulyt enni, mert sok kelésünk lesz.
- Csonkahéten nem jó marhát befogni, mert eltörik a lába.
- Szilveszterkor menj ki a disznóólhoz, ahányat a disznó rőf-fen, annyi év múlva mész férjhez.
- Szilveszterkor éjjel 12-kor a kés mellé tégy egy szem búzát, árpát, rozstot, kukoricát. Minden szem gabona mellé a késre cseppents egy csepp vizet, amelyiknél a kés megrozsdásodik, abból bő termés lesz.
- Szilveszteri gombóc főzés megmondja, hogy ki lesz a párod.
- Szilveszterkor állíts fel a család minden egyes tagja részére egy hasáb fát, amelyik ledől, az illető eltávozik a háztól.
- Szilveszterkor boríts le jegygyűrűt, kenyeret, sót. A kenyér bő áldást, a jegygyűrű házasságot, a só bánatot jelent. Amelyiket felemeled, abban lesz részed.

⁶⁰ Babot.

III. A hét napjaihoz fűződő hiedelmek

- Ha vasárnap mész a vásárba, nem lesz szerencséd.
- Ha a tehén vasárnap borjúzik, bika lesz
- Ha csütörtökön borjúzik a tehén, ünő lesz.
- Pénteken nem jó új munkába kezdeni.
- Ha szövéskor a fonalat pénteken húzzák fel, nem jár jól.
- Ha pénteken ültetsz tyúkot, nem kel ki.

IV. Holddal kapcsolatos hiedelmek

- Nagy munkába, fontos dolgokba nem jó holdtöltekor kezdeni.
- Újságra nem jó tyúkot ültetni, mert mind megnyomorékosodnak.
- Újságra nem jó retket, ugorkát ültetni, mert a retek kikórózik, az ugorka csak virágot terem.
- Új holdra meszelni nem jó, mert a lakás megbogarasodik.
- Ha újságra borjúzik a tehén, a kis borjú nem akar szopni.

V. Munkával kapcsolatos hiedelmek

- Kovászt ha kiadsz, egy darabkát törj le belőle, mert ha nem, kár ér.
- Dagasztás közben nem jó vizet inni, mert a tészta nem kel meg.
- Ha a megdagasztott tésztára férfi ruhát teszünk, a tészta megsaporodik.
- Ha leköpjük, a szomszédba megy a harag.
- Tűz ha szikrázik – haragot jelent.
- Ha tyúkot ültetsz, a tojást csorda kihajtásakor tedd alája, mert mind kikel.
- Ha vasárnap ültetsz tyúkot, mind kakas lesz a tojásból.
- Ha az asszony fon és az orsót üresen leejti, nem mond igazat.
- Ha fonáskor a megmaradt kicsi csepűt a többiekhez tesszük, kovász lesz belőle.
- Amikor szövőt tesszünk és egy cséppel kifutunk, akivel találkozunk, az lesz a párunk.
- Amikor szövőt tesszünk és utána férfit látunk, jól jár a szövőszékünk.

- Ha ilyenkor asszonyt látunk, rosszul jár a szövőszékünk.
- Ha a szövő lefogyott és aznap nem vágjuk le, sokáig fogunk vonaglani.

VI. Állattenyésztéssel kapcsolatos hiedelmek

- Csordahajtáskor láncot teszünk a marha eleibe, hogy a farkas meg ne egye.
- Ha a tehént gyűrűfával megütöd, vérest vizeled.
- Hazajövet ha a tehenre seprűvel legyintesz, elveszed a tejét.
- Ha megborjúzik a tehen, a jászlat le kell fokhagymáznai, hogy a boszorkányok a tejét ne vigyék el.
- Ha a tehen megborjúzik, három napig a háztól nem szabad semmit sem kiadni.
- Ha a tehen megborjúzik, a tejet gyűrűn kell keresztül fejni, akkor nem viszik el.
- Amelyik asszony elviszi a tejet, az a kapu zárába felteszen négy szalmaszálat, és abból is tejet fej ki.
- Ha a tejet elvitték, mosogatórongyot kell tenni az istálló küszöbére és kalapáccsal ütögetni, és a tejet visszahozzák.
- Ha a tehennek a tejét valaki elvitte, ütheted a tehenet, mert annak fáj, aki elvitte.
- Ha a tej kifut, a tehen elrúg.
- Ha olyan helyre adsz tejet, ahol van, három kanállal önts az asztal alá, mert ha nem, elviszik a tejet.
- Lófej csontvázat, ha felnyújtunk az istálló gerendájába, elmegy a menyét.
- Istálló felirat: „*Kázmér napján pusztulj patkány, Kázmér napján halj meg patkány!*”
- Ha a bárányt megcsókolod, elviszik a farkasok.
- Ha a juhot a seregben megszámlálod, elviszik a tejet.
- Ha egy major a másik majortól oltót kér, elviszi a tejet.
- Major-háztól nem jó sót kérni.
- Ha a disznót holdfogytára öljük meg, nyüves lesz a szalonna.
- Ha a disznót cigány vágja le, a család egészségben, békeségben fogja elfogyasztani.

- Ha a disznót seprűvel megütöd, megdöglök.
- Ha a szamár bög, farkas járást jelez.

VII. Szerencse-szerencsétlenség

- Pappal találkozni nem jó.
- Fehér lovat, katonát, papot egyszerre látni jó.
- Ha a szappan kicsúszik a kezedből, szerencsétlenség ér.
- Ha evéskor az evőeszközt vagy a falatot elejted, nem szívesen adják.
- Ha a szemetet este kidobod, kár ér.
- Ha a kakas este kukorékol, rossz ember jár.
- Ha a vásárba mész és asszonnyal találkozol, nem lesz szerencséd.
- Ha cigánnyal találkozol, szerencse ér.

VIII. Időjárással kapcsolatos hiedelmek

- Ha az ökör a szőrét vissza nyalja, eső lesz.
- Ha a kakas este kukorékol, lágy idő lesz.
- Ha a tyúkok korán ülnek, eső lesz.
- Ha a tyúkok későn ülnek el, jó idő lesz.
- Ha a kutya parézik, eső lesz.
- Ha a kutya hengerészik, szélfúvás lesz.
- Ha a tyúk a farkát lefelé tartja, eső lesz.
- Ha először halljuk a dörgést és nem hengerészünk, fájós lesz a derekunk.
- Ha a varjú az udvaron károg, kár ér.
- Ha varjú télen károg, azt jelenti hogy hó lesz.

